

دکتر عبدالرضا ساور

نقش IT در توسعه دریادار

ساور، عبدالرضا -

نقش IT در توسعه پایدار / عبدالرضا ساور. -- تهران: دبیر، ۱۳۸۵.

۱۱۲ ص: نمودار.

ISBN: 978-964-2621-14-9

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

واژه‌نامه. کتابنامه: ص.

توسعه پایدار. تکنولوژی اطلاعات. توسعه پایدار -- ایران. تکنولوژی

اطلاعات -- ایران. تکنولوژی.

۲ ص ۸۶ ت / ۹۷۷ H ۳۳۸/۹

۳۷۶۶۶-۸۵ م

کتابخانه ملی ایران

نشر دبیر

عنوان : نقش IT در توسعه پایدار

مؤلف : دکتر عبدالرضا ساور

چاپ اول : ۱۳۸۶

تعداد : ۱۵۰۰

چاپ : حیدری

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۲۱-۱۴-۹

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹	اسکاپ (ESCAP) و نقش آن در تحقق
مقدمه	۱۱	توسعه با استفاده از فن آوری اطلاعات. ۴۰
تاریخچه	۱۳	● فعالیت‌های اسکاپ در بخش آماری. ۴۴
		● اولویت‌های اسکاپ. ۴۴
		● اهداف اسکاپ. ۴۴
بخش اول		
تکنولوژی و نقش آن در توسعه جوامع		
تکامل براساس عصر تکنولوژی. ۱۷		تأثیر توسعه فن آوری اطلاعات بر
● تعاریف تکنولوژی. ۱۹		ساختار اجتماعی. ۴۵
● ارتباط تکنولوژی اطلاعات و توسعه. ۲۴		● زمینه‌های مختلف توسعه (اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و صنعتی). ۴۶
● تکنولوژی اطلاعات. ۲۷		تکنولوژی اطلاعات به عنوان عامل
● مفهوم IT. ۳۰		زیربنایی توسعه زمینه‌ساز تغییرات. ۴۸
توسعه. ۳۰		● تکنولوژی اطلاعات و اقتصاد ملی. ۴۹
● تعاریف توسعه. ۳۱		● تأثیر فن آوری اطلاعات بر توسعه. ۵۰
● شاخص‌های توسعه. ۳۲		تکنولوژی اطلاعات، شاخص پیشرفت و
● ارکان توسعه. ۳۳		توسعه. ۵۳
● عوامل مؤثر در انتخاب محورهای توسعه و تعیین اولویت‌ها. ۳۵		● گریز از فقر و مشکلات اقتصادی. ۵۵
توسعه و تعیین اولویت‌ها. ۳۵		تولید دانش، پایه اصلی فن آوری و رکن
برنامه‌ریزی توسعه. ۳۶		اساسی توسعه. ۵۵
● ساختارهای اقتصادی. ۳۷		● پویایی و توسعه اقتصادی. ۵۸
● منابع. ۳۷		● تأثیرپذیری ساختارهایی از تکنولوژی
● جایگاه و منزلت جامعه. ۳۷		اطلاعات. ۵۹
فن آوری و توسعه. ۳۸		

بخش دوم

نقش تکنولوژی اطلاعات در توسعه

زیربنایی ایران

تأثیر تکنولوژی اطلاعات به عنوان

بخش سوم

نتیجه‌گیری، پیشنهادات و ارائه

راه کارهای اجرایی

- ۸۱ نتیجه‌گیری ۶۳ عامل زیربنایی توسعه بر قوانین رقابت
- ۸۲ نقش تکنولوژی اطلاعات در توسعه ۶۴ چالش‌ها، نارسایی‌ها ۶۴
- تأثیر تکنولوژی اطلاعات به عنوان ۶۶ سرمایه‌گذاری ۶۶
- ۸۳ عامل توسعه زیربنایی ۶۶ تصحیح نظام آموزشی ۶۶
- ۸۷ پیشنهادات ۶۶ آشنا کردن نقاط محروم و دورافتاده کشور ۶۶
- ۹۰ ۱- تعیین هدف‌ها ۶۷ بسترهای حقوقی و مالیاتی ۶۷
- ۹۰ ۲- تعریف خروجی‌ها ۶۷ گروه‌های تحقیقاتی ۶۷
- ۹۰ ۳- تعریف فعالیت‌ها ۶۷ مشکلات فرهنگی ۶۷
- ۹۰ ۴- تعریف منابع پشتیبان ۶۷ زبان ۶۷
- ۹۰ ۵- تعریف اولویت‌ها و تعیین محدودیت‌ها ۶۸ سهولت کار با شبکه ۶۸
- ۹۱ راه کارهای اجرایی ۶۹ شکاف دیجیتال ۶۹
- فرایند گسترش تکنولوژی اطلاعات در ۷۲ مبانی ارزشی برنامه‌ریزی توسعه ۷۲
- ۹۱ علم و صنعت ۷۲ حذف شدگان ۷۲
- ۹۴ نظریه پژوهشی ۷۵ فقدان زیرساخت‌های فنی و حمایتی ۷۵
- ۹۹ منابع و مآخذ ۷۷ چالش‌های جدید ۷۷
- ۱۰۳ پیوست ۷۷ رشد اقتصادی ۷۷
- ۱۰۵ واژه‌نامه ۷۷ تغییرات جمعیتی ۷۷
- جهانی شدن ۷۸

پیشگفتار

کتاب حاضر چکیده‌ای از یک کار پژوهشی مطالعاتی در زمینه مدیریت IT است که می‌تواند در جهت معرفی و کاربرد IT در کشورهای در حال توسعه باشد. نیاز روزافزون کشورها به پیوستن و استفاده از آن در جهت دستیابی به اطلاعات مورد نیاز و رفع نیازهای مدیریتی در انجام امور جاری و اشخاص در زمینه‌های مختلف، از جمله مواردی است که در انجام سریع هر یک از احتیاجات اشخاص و جامعه می‌تواند مدنظر قرار گیرد.

داشتن اطلاعات بهنگام، تماس سریع و انجام فوری امور نیز از جمله موارد مختلفی است که به حل و فصل مشکلات مبتلا به جوامع، به لحاظ اقتصادی، فرهنگی - آموزشی، بهداشتی، حفظ محیط‌زیست و بسیاری دیگر از موارد، کمک شایانی می‌نماید. به همین لحاظ مطالعه این کتاب به همه مدیران و کسانی که در تصمیم‌گیری‌ها نقش‌های اصولی و اساسی دارند، پیشنهاد می‌گردد.

دکتر علیرضا درخشان

استاد دانشگاه و متخصص IT

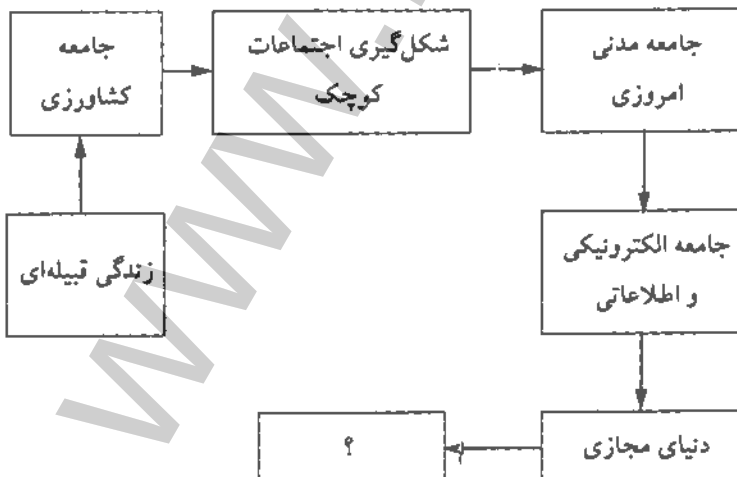
مقدمه

از آغاز تاریخ جوامع انسانی تا کنون، اجتماع انسانی از نظر اشتغال و اقتصاد و در نهایت توسعه، تغییرات تکاملی بسیاری بر خود دیده است. در آن هنگام که جمعیت انسانی در مقایسه با منابع طبیعی بسیار کم بود، همه انسان‌ها شکارچی و گردآورنده بودند. به تدریج با افزایش جمعیت انسانی و محدودیت منابع طبیعی با کار کشاورزی و اهلی کردن حیوانات یعنی دامداری، فرهنگ انسانی تازه‌ای شکل گرفت و استفاده از ابزارهای دستی ساخته شده از سنگ و فلز رواج یافت و در نتیجه بهره‌گیری از زمین و حیوانات سبب فراوانی تولید و مازاد بر مصرف شد و این نقطه عطفی در تاریخ تحولات اجتماعی و تکنولوژی به حساب می‌آید، زیرا با آزاد شدن بخشی از نیروی انسانی، زمینه برای اندیشیدن و پرداختن به امور دیگری، به جز تأمین روزمره زندگی مهیا شد. این فرصت برای افراد جامعه پیش آمد تا به شناخت و آگاهی‌های خود بیفزایند، و طولی نکشید که موفق به کشف ناشناخته‌ها، از طریق کشف ذغال سنگ به عنوان یک منبع انرژی و به دنبال آن کشف نفت و گاز، سوخت انقلاب صنعتی تأمین گردید.

در نتیجه انقلاب صنعتی، بخش عظیمی از مردم از کشتزارها فاصله گرفتند و جامعه صنعتی را شکل دادند. با پیشرفت صنعتی شدن و جایگزینی ماشین به جای نیروی کار، که موجب افزایش قدرت تولید و افزایش بهره‌وری گردید، بخش بزرگی از نیروی کار آزاد شده و به سمت بخش خدمات از قبیل؛ حمل و نقل، مخابرات، بهداشت، آموزش و... روی آوردند.

امروزه با افزایش روزافزون جمعیت و نیازهای مختلف افراد جامعه و دگرگونی در نحوه زندگی، کاربرد روزافزون تکنولوژی در جهت تأمین نیازهای انسانی جایگاه ویژه‌ای یافته است. در میان تحولات تکنولوژیک، تکنولوژی اطلاعات از رشد شتابنده‌ای برخوردار بوده است، به طوری که امروزه در کشورهای توسعه یافته بخش اعظمی از افراد جامعه در بخش اطلاعات و تحقیق و توسعه و یا مشاغل وابسته به آن مشغول به فعالیت هستند.

در آمریکا فقط ۲ درصد از مردم به کشاورزی (تولید غذا) و ۱۰ درصد مشغول تولید صنعتی هستند و بیش از ۶۰ درصد از نیروی کار در بخش‌های مستقیم و غیرمستقیم مربوط به اطلاعات کار می‌کنند، باید یادآور شد ضمن آن که تکنولوژی اطلاعات موجب تغییر و تحول در مشاغل عمده انسان‌ها شده، شیوه زندگی فردی آنها را نیز دگرگون ساخته است. تکنولوژی اطلاعات عمیقاً شیوه‌های کسب و کار را تغییر داده است و رشدی عظیم و توسعه‌ای قابل توجه به وجود آورده و در حال دگرگون کردن همه چیز است.

روند شکل‌گیری جوامع

تاریخچه

تکنولوژی اطلاعات در خلق ثروت برای کشورها و اثرگذاری بر سطح استاندارد و کیفیت زندگی همواره نقش اساسی داشته است. زمانی که انسان اولیه از شاخه درخت برای رسیدن به میوه درختان و از شکل دادن سنگ‌ها برای ساخت سلاح استفاده می‌کرد، تکنولوژی لازم را برای بقای خود توسعه می‌داد. سال‌ها سعی و خطا، خلاقیت و تلاش صورت گرفت، تا ابزار لازم شناخته شود، دانش لازم برای ساختن شهرها و بناها کسب شود، دانش فنی لازم برای کشاورزی و شهرسازی به دست آید، روش‌های حمل و نقل مواد و محصولات توسعه یابد و روش‌های کشورداری پیاده شوند. به طور خلاصه، این تکنولوژی بود که پیشرفت را محقق نمود. تکنولوژی آن‌چنان تأثیر بر زندگی انسان داشته که اغلب، پیشرفت تمدن را با توجه به تکنولوژی برتر هر دوره مشخص می‌کنند. شکل‌گیری تمدن‌ها حاصل به کارگیری نوآوری‌های تکنولوژی بوده و برخی از آنها هنگامی که در مسیر توسعه تکنولوژی و ماندند، از بین رفتند. مصری‌های باستان با استفاده از تکنولوژی در کشاورزی و ذخیره‌سازی غلات به ثروت عظیمی دست یافتند. آنها از تکنولوژی و دانش (اطلاعات) و هوش خود جهت ایجاد شهرهای بزرگ، مقبره‌های عظیم و بناهای باشکوه و ارتباطات مؤثرتر استفاده کردند. چینی‌ها کوزه و شمشیرهای فلزی ساختند و نوشتن و چاپ را به

وجود آوردند و دیوارهایی عظیم جهت حفظ و دفاع از تمدن خود ایجاد کردند. پادشاهان، فرعون‌ها، امپراطورها و سلطان‌ها از نیروی انسانی و دانش مردم خود جهت کسب ثروت و قدرت، پیشرفت و توسعه استفاده کردند. تبر، چرخ، تیر و کمان، شمشیر و در شبکه تکنولوژی‌هایی بودند که به جوامع کمک کردند تا منابع طبیعی را جهت ارضای نیازها و خواسته‌های مردم، تحت اختیار داشته باشند. همزمان از این ابزارها جهت دفاع از مستعمره‌ها و دارایی‌ها در برابر متجاوزین و کسب ثروت و قدرت بیشتر استفاده می‌شد. تکنولوژی در جنگ و صلح به انسان کمک می‌کند، تکنولوژی می‌تواند در جهت منافع انسانی یا نابودی انسان به کار گرفته شود، انسان‌ها در انتخاب بین کاربردهای خوب و بد تکنولوژی، حق انتخاب دارند. اما تصمیم به استفاده مخرب از تکنولوژی، ضعف اخلاقی انسان را نشان می‌دهد.

هنوز هم آرزوی سیری ناپذیر انسان برای ایجاد ثروت و ارتقای شرایط زندگی انگیزه و محرک اصلی برای هر دو جنبه تکنولوژی است.